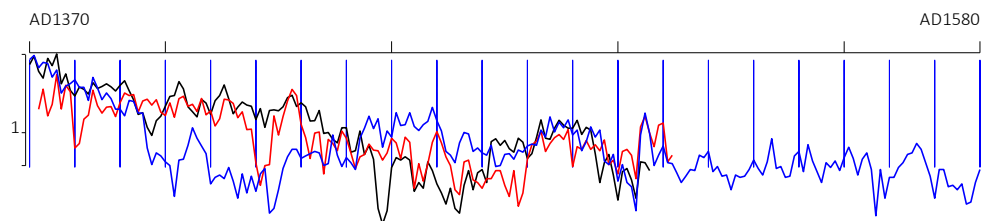

Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget våningshus med gammel tømmerkerne, Bue Syd, Lindesnes kommune, Agder fylke, Norge

NNU Rapport 43 – 2023

Niels Bonde

Bue Syd .Årringskurver for de tre daterede prøver af fyrretræ.

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder fylke

Bue Syd

Marnaveien 2194

Lindesnes kommune
Gnr/Bnr: 685/5

Koordinater: 58.206512 N, 7.5152299 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Helge Paulsen.

Træart: egetræ (*Quercus* sp.) og fyrretræ (*Pinus sylvestris*).

Undersøgt af: Niels Bonde
NNU j. nr.: A9279, august 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

Våningshus med gammel tømmerkerne

Der er undersøgt otte prøver fra fem stokke/emner. To af egetræ (*Quercus* sp.) og tre af fyrretræ (*Pinus sylvestris*).

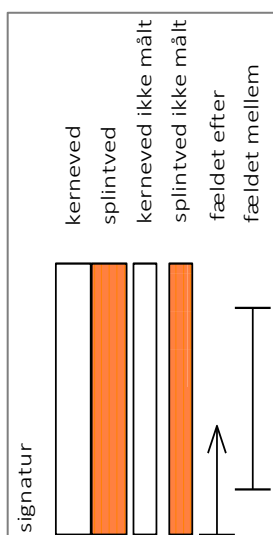
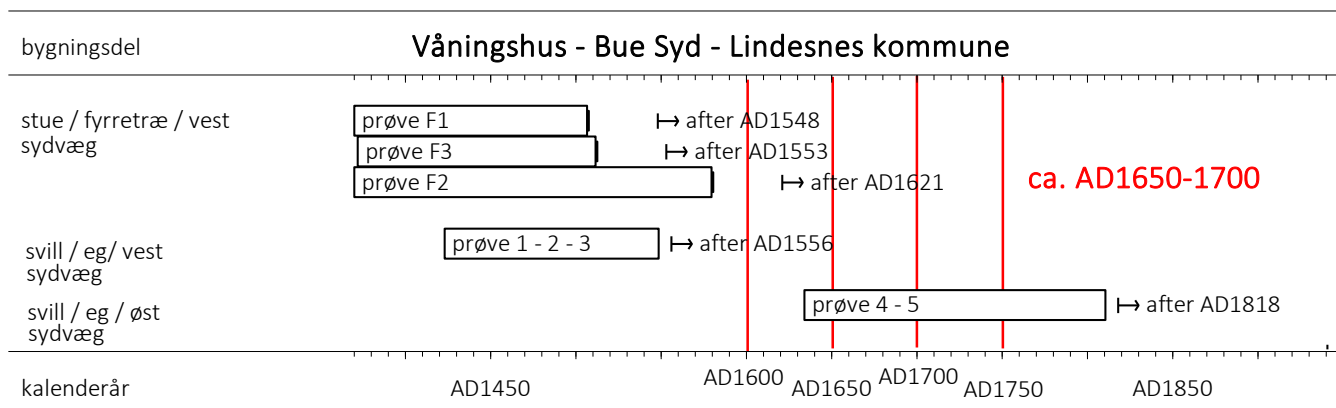
Alle er udtaget som borekerner eller sektorer (se vedhæftede feltrapport).

Der er **ikke** konstateret splintved eller waldkante.

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 127 og 211.

Alle prøver er dateret

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Dateringsdiagram der angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er ikke konstateret splintved eller waldkante.

Billede der viser hvor fyrretræsprøverne F1, F2, F3 er udtaget, se feltrapport. Foto: Helge Paulsen.

Tolkning:

De daterede prøver fra stue mod vest – tre af fyrretræ og én af eg - stammer formentlig fra træer, der er fældet i anden halvdel af det 17. århundrede (c. AD1650-1700).

Prøve fra stue mod øst – eg – stammer fra et træ, der er fældet efter ca. 1820.

Middelkurve

Årringskurver fra de tre prøver af fyrretræ er sammenregnet til en middelkurve n272m002 på 211 år, som dækker perioden AD1370 – 1580 (se senere).

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referencekurver for fyrretræ og egetræ fra det sydlige Norge (se tabeller).

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 – 90.

For *t*-værdi: Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

Kurver fyrretræ	-	-	N2721m02	
-	start	dates	AD1370	
-	dates	end	AD1580	
aam01	AD1254	AD1744	5.84	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	1.62	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	6.64	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	7.40	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	7.03	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering af middelkurven med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Kurver egetræ	-	-	N272t001	N272t001	
-	start	dates	AD1634	AD1423	
-	dates	end	AD1811	AD1549	
N-hist03+rec	AD1208	AD2005	7.58	6.33	N Agder 208 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering af kurverne af egetræ med grundkurven for egetræ fra Agder. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence – N2721m02

A9279 Bue Syd væg mod syd
3 timber mean PISY

Dated AD1370 to AD1580

Contains the following files

N272101a.d dated AD1370 to AD1507 of type R 0 N

N272103a.d dated AD1372 to AD1512 of type R 0 N

N2721029.d dated AD1370 to AD1580 of type R 0 N

Katalog over undersøgte prøver

n272t001

A9279 Bue syd svill mot sør stue mot øst
Raw Ring-width QUSP data of 178 years length
Dated AD1634 to AD1811
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 70.44 Sensitivity 0.23
Interpretation: after AD1818

n272t002

A9279 Bue Syd svill mot sør stue mod vest
Raw Ring-width QUSP data of 127 years length
Dated AD1423 to AD1549
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 143.13 Sensitivity 0.22
Interpretation: after AD1556

N272101a

A9279 Bue Syd væg syd stue mod vest 3.vægstokk i vindue mod øst F1
Raw Ring-width PISY data of 138 years length
Dated AD1370 to AD1507
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 136.59 Sensitivity 0.22
Interpretation: after AD1548

N2721029

A9279 Bue Syd væg syd stue mod vest 2.vægstokk i vindue mod øst F2
Raw Ring-width PISY data of 211 years length
Dated AD1370 to AD1580
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 89.75 Sensitivity 0.23
Interpretation: after AD1621

N272103a

A9279 Bue Syd væg syd stue mod vest 1.vægstokk i vindue mod øst F3

Raw Ring-width PISY data of 141 years length

Dated AD1372 to AD1512

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 108.04 Sensitivity 0.27

Interpretation: after AD1553

A 9279

N272.

~~Handarbeid~~ Mannarveien 2194

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	Våningshus - Bue	SYD
Fylke:	Vest-Agder	
Kommune nr.:	4205	Marnardal Lindesnes
Gnr/Bnr:	85/5	685/5
Koordinater:	58,200512	7.5752299
Prøvene tatt av:	Helge Paulsen	
Dato for prøver:	5. juli 2013	

Prøve nr.	Sted	Rom	Bar k	Yte	Bearb.
01	Svill	Stue mot vest, utvendig			X
02	"	"			X
03	"	"			X
04	Svill	Stue mot øst, utvendig			X
05	Svill	"			X
F1	Vegg m. sør	Stue mot vest			X
F2	"	"			X
F3	"	"			X

Svill mot sør, 82cm fra hjørne mot øst.

Svill mot sør, 125cm fra hjørne mot vest.

Svill mot sør, 95cm fra hjørne mot vest.

Svill mot sør, 13cm fra hjørne mot øst.

Svill mot sør, fra hjørne mot øst.

3. veggstokk i vindu mot øst.

2. veggstokk i vindu mot øst.

1. veggstokk i vindu mot øst.